

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului declarat de Eni (Stan) Veaceslav,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Finance Leasing Company” împotriva lui Stan Veaceslav și Himici Denis cu privire la încasarea diferenței datoriei conform contractului de leasing financiar și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 23 ianuarie 2020 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost admis apelul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Finance Leasing Company”, casată hotărârea din 12 februarie 2019 a Judecătoria Soroca, sediul Florești și emisă o hotărâre nouă de admitere a acțiunii depuse de Societatea cu Răspundere Limitată „Finance Leasing Company”; și încheierii din 07 februarie 2020 a Curții de Apel Bălți, prin care s-a corectat greșeala strecurată în decizia din 23 ianuarie 2020 a Curții de Apel Bălți

*(Dosarul nr. 2ra-1508/23
NR. PIGD 2-18062338-01-2ra-03102023)*

Recursul declarat după 01 septembrie 2023. Temeiurile inadmisibilității recursului.
Recursul depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art.434 din Codul de procedură civilă.

Prima instanță: Judecătoria Soroca, sediul Florești (jud. M. Nicorici)
Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud. Iu. Grosu, A. Garbuz, A. Ciobanu)

16 octombrie 2024

Textul corespunde originalului

Examinând, în lipsa părților, admisibilitatea recursului declarat de Eni (Stan) Veaceslav, Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*

Oxana Parfeni

Mariana Ursachi, *Judecători*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 22 august 2018, SRL „Finance Leasing Company” a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Stan Veaceslav și Himici Denis cu privire la încasarea diferenței datoriei conform contractului de leasing financiar și compensarea cheltuielilor de judecată.

2. În susținerea acțiunii reclamanta a indicat că între SRL „Finance Leasing Company” în calitate de locator și Stan Veaceslav în calitate de locatar a fost încheiat contractul de leasing financiar nr. FL-0280 din 22 noiembrie 2013, prin care creditorul a transmis debitorului în posesie și folosință temporară autoturismul de model „XXXXX”, VIN code XXXXX, nr. de înmatriculare XXXXX.

3. Potrivit pct.4.02 din contract, debitorul Stan Veaceslav s-a obligat să achite creditorului ratele de leasing conform graficului de plăți semnat de ambele părți.

4. Din prevederile pct.4.3 ale contractului de leasing reiese că locatarul s-a obligat să execute în termen și în modul corespunzător toate clauzele și obligațiile contractuale și să răspundă pentru neexecutarea acestora în conformitate cu prevederile legislației în vigoare a Republicii Moldova.

5. Executarea obligațiilor contractuale de către Stan Veaceslav a fost garantată prin fidejusiunea personală de Himici Denis (contractul de fidejusiune nr.FL-0280G din 22 noiembrie 2013).

6. În legătură cu faptul că debitorul sistematic nu și-a executat obligațiile de plată a ratelor de leasing conform contractului de leasing financiar nr.FL-0280 din 22 noiembrie 2013, SRL „Finance Leasing Company” i-a somat de nenumărate ori pe locatarul Stan Veaceslav și fidejuserul Himici Denis, inclusiv prin somații de plată, mesagerie sms, apeluri telefonice, etc.

7. Întru soluționarea litigiului pe cale extrajudiciară, la 12 ianuarie 2015, SRL „Finance Leasing Company” a expediat în adresa lui Stan Veaceslav notificare, prin care l-a somat că în caz de neachitare a datoriei, contractul de leasing va fi reziliat unilateral.

8. Întrucât debitorul nu și-a onorat obligația de plată a ratelor de leasing, în temeiul pct.4.2, 4.13, 10.4, 10.6 din contract și art.10 alin.(2) lit.a), art.12 alin.(1) lit.c), art.17 din Legea cu privire la leasing nr.59 din 28 aprilie 2005, SRL „Finance Leasing Company” a reziliat unilateral contractul de leasing financiar nr.FL-0280 din 22 noiembrie 2015, iar la 13 martie 2015 autoturismul de model „XXXXX”, VIN code XXXXX, nr. de înmatriculare XXXXX, care a constituit obiectul contractului de leasing financiar, a fost restituit locatorului.

9. Conform Actului de returnare a bunului semnat de SRL „Finance Leasing Company” și Stan Veaceslav, s-a stabilit că la 13 martie 2015 datoria totală a ultimului, conform contractului de leasing financiar nr.FL-0280 din 22 noiembrie 2013, constituie 51 95514 Euro.

10. Potrivit pct.4 din Actul de returnare a bunului, Stan Veaceslav s-a obligat în termen de 10 zile, din momentul primirii notificării despre vânzare-evaluarea autoturismului de model „XXXXX”, VIN code XXXXX, nr. de înmatriculare XXXXX, să achite locatorului diferența care poate apărea.

11. La 17 martie 2014, SRL „Finance Leasing Company” a expediat în adresa debitorului Stan Veaceslav și fidejutorului invitația la evaluarea automobilului de model „XXXXX”, VIN code XXXXX, nr. de înmatriculare XXXXX, pentru data de 19 martie 2015, ora 11:15, la sediul creditorului.

12. Reclamanta a remarcat că după rezilierea contractului de leasing și returnarea automobilului a fost nevoită să comande o expertiză în vederea determinării prețului de piață al automobilului.

13. Potrivit Raportului de evaluare nr.01936 din 23 martie 2015, automobilul a fost evaluat în sumă de 40 500 de Euro. Cheltuielile de evaluare suportate de creditor au constituit 360 de lei.

14. La 24 septembrie 2015, SRL „Finance Leasing Company” a emis propunere de răscumpărare a automobilului de model „XXXXX”, VIN code XXXXX, nr. de înmatriculare XXXXX, expediată debitorului Stan Veaceslav și fidejutorului Himici Denis, cărora li s-a comunicat că conform Actului de returnare a autoturismului datoria totală a debitorului constituie 51955,14 Euro, iar conform Raportului de evaluare nr.01936 din 23 martie 2015 autoturismul a fost evaluat la prețul de 40500 de Euro, propunând pârâtului până la 30 martie 2015 să răscumpere automobilul la prețul de 51955,14 Euro și achitarea cheltuielilor de evaluare în sumă de 360 de lei sau achitarea sumei de 11455,14 Euro ce constituie diferența datoriei conform contractului de leasing financiar nr.FL-0280 din 22 noiembrie 2013 (51955,14 Euro) și valoarea la care a fost evaluat autoturismul (40500 de Euro), precum și cheltuielile de evaluare de 360 de lei.

15. Reclamanta a notat că potrivit pct.10.7 din contractul de leasing în cazul rezilierii contractului, locatarul (Stan Veaceslav) s-a obligat să compenseze locatorului (SRL „Finance Leasing Company”) diferențele între suma datoriei locatarului la momentul rezilierii contractului și valoarea de piață a bunului restituit și de asemenea să compenseze prejudiciul cauzat inclusiv și câștigul pierdut.

16. După recepționarea propunerii de răscumpărare, atât debitorul Stan Veaceslav, cât și fidejutorul Himici Denis nu au întreprins acțiuni în vederea stingerii datoriei.

17. Reclamanta consideră că în temeiul art.12 din Legea cu privire la leasing este îndreptățită să se adrese în judecată cu prezenta acțiune.

18. A subliniat că a oferit posibilitate pârâților până la 30 martie 2015 să achite integral diferența datoriei în mărime de 11455,14 Euro, cu toate acestea nu s-a soldat cu succes.

19. Cu trimitere la art.619 în coroborare cu art.585 din Codul civil, reclamanta a menționat că pentru perioada 01 aprilie 2015 – până la 27 iulie 2018 dobânda de întârziere constituie 151256,14 Euro.

20. A subliniat că potrivit art.530 din Codul civil, dacă doi sau mai mulți debitori datorează o prestație în așa fel încât fiecare este dator să efectueze întreaga prestație, iar creditorul poate pretinde fiecărui din debitori executarea, atunci debitorii sunt legați solidar.

21. Totodată, referitor la termenul de prescripție, reclamanta a remarcat că la 03 august 2015 s-a adresat cu cerere la Judecătoria Florești cu privire la eliberarea ordonanței judecătorești, prin care să fie încasată în mod solidar din contul lui Stan Veaceslav și Himici Denis suma de 11455,14 Euro diferența dintre datoria totală conform contractului de leasing financiar nr.FL-0280 din 27 noiembrie 2013 (51 955, 14 Euro) și valoarea la care a fost evaluat autoturismul (40500 de Euro), 751,16 Euro dobânda de întârziere calculată pentru perioada 01.04.2015 – până la 08 august 2015, precum și cheltuielii de evaluare a autoturismului în mărime de 360 de lei și taxa de stat achitată la depunerea cererii în mărime de 3803,84 de lei.

22. Prin ordonanța din 07 august 2015 a Judecătoriei Florești s-a încasat în mod solidar din contul lui Stan Veaceslav și Himici Denis în beneficiul SRL „Finance Leasing Company” suma de 12206,30 de Euro cu titlu de diferență la datorie și 360 lei cheltuieli de evaluare a autoturismului și 3803,84 de lei taxa de stat plătită la depunerea cererii cu privire la emiterea ordonanței judecătorești.

23. Prin decizia din 05 mai 2016 a Curții de Apel Bălți s-a admis recursul declarat de Nastas (Himici) Denis, s-a casat încheierea din 04 martie 2016 a Judecătoriei Florești și, soluționând problema în fond, s-a dispus admiterea cererii cu privire la repunerea în termen a obiecțiilor împotriva ordonanței judecătorești și anulată ordonanța judecătorească din 07 august 2015 emisă de Judecătoria Florești.

24. Cu trimitere la art.277 alin.(1) și (2) din Codul civil, reclamanta a indicat că cursul prescripției extinctive se întrerupe în urma intentării unei acțiuni în modul stabilit. După întreruperea cursului prescripției extinctive începe să curgă un nou termen. Timpul scurs la întreruperea cursului prescripției extinctive nu se include în noul termen de prescripție.

25. În legătură cu înaintarea cererii de eliberare a ordonanței judecătorești și executarea acesteia a suportat cheltuieli în sumă de 14317,72 de lei, 3803,84 de lei taxa de stat și 10513,88 de lei cheltuieli de executare.

26. În contextul enunțat, SRL „Finance Leasing Company” a solicitat admiterea acțiunii, încasarea solidară din contul lui Stan Veaceslav și Himici Denis în beneficiul său sumei de 11455,14 Euro cu titlu de diferență dintre datoria conform contractului de leasing financiar nr.FL-0280 din 27 noiembrie 2013 (51955,14 Euro) și valoarea la care a fost evaluat autoturismul (40500 de Euro), 360 de lei cheltuieli de evaluare a autoturismului returnat conform contractului de leasing financiar nr.FL-0280 din 27 noiembrie 2013, precum și 14317,72 de lei taxa de stat achitată pentru eliberarea ordonanței judecătorești și cheltuielile de executare a ordonanței, precum și compensarea cheltuielilor de judecată inclusiv taxa de stat.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

27. Prin hotărârea din 12 februarie 2019 a Judecătorei Soroca, sediul Florești a fost respinsă acțiunea depusă de SRL „Finance Leasing Company” ca neîntemeiată.

28. Prima instanță a motivat soluția de respingere a acțiunii prin faptul că din Actul de verificare din 13 martie 2015 rezultă că Stan Veaceslav pe parcursul perioadei 22 noiembrie 2013 – 03 februarie 2015 parțial a executat obligațiile prevăzute de contractul de leasing financiar nr.FL-0280 din 22 noiembrie 2013 și anume: la 04 decembrie 2013 a achitat suma de 2500 de Euro; la 30 decembrie 2013 – 5570,52 de Euro; la 02 februarie 2014 – 1553,62 de Euro; la 03 aprilie 2014 – 4,95 de Euro; la 30 mai 2014 – 1567,91 de Euro; 05 iunie 2014 – 2,90 de Euro; la 06 iunie 2014 – 1610 Euro; 04 iulie 2014 – 1598,11 Euro; 17 iulie 2014 – 1576,46 de Euro; 30 iulie 2014 – 1095 de Euro; 18 august 2014 – 1000 de Euro; 22 septembrie 2014 – 1495 de Euro; la 10 octombrie 2014 – 2395 de Euro; 29 octombrie 2014 – 1545 de Euro; 03 februarie 2015 – 1237,96 de Euro, în total a efectuat plăți în sumă de 24 751,96 de Euro (f.d.31).

29. Prima instanță a concluzionat că, reieșind din valoarea bunului restituit în sumă de 40 500 de Euro și plata efectiv efectuată de Stan Veaceslav în sumă de 24 751,96 de Euro, fiind impuse și calcule și diferența la procentele și alte plăți prin contractul de leasing financiar nr.FL-0280 din 22 noiembrie 2013, calcularea cărora a încetat în legătură cu rezilierea contractului și restituirea bunului, pârâții Stan Veaceslav și Himici Denis în întregime au acoperit cheltuielile legate de executarea obligațiilor contractuale, din care motiv a considerat respingerea acțiunii pe capătul de cerere privind încasarea diferenței dintre datoria totală conform contractului de leasing și valoarea la care a fost evaluat autoturismul.

30. Cât privește capătul de cerere privind compensarea cheltuielilor de judecată, prima instanță a considerat-o neîntemeiată în situația în care prin decizia din 05 mai 2016 a Curții de Apel Bălți și prezenta hotărâre cererile reclamantei au fost respinse ca neîntemeiate, instanța considerând că cheltuielile legate de examinarea cauzei rămân pe seama acesteia.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

31. La 04 martie 2019, prin intermediul oficiului poștal, SRL „Finance Leasing Company” a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 15 noiembrie 2019, întru executarea încheierii din 04 noiembrie 2019, a prezentat motivarea apelului, solicitând casarea integrală a hotărârii din 12 februarie 2019 a Judecătorei Soroca, sediul Florești, cu pronunțarea unei hotărâri noi de admitere integrală a acțiunii în sensul formulat, precum și încasarea din contul intimaților/pârâți în beneficiul său a sumei de 11936,26 de lei cu titlu de taxă de stat achitată la depunerea apelului.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

32. Prin decizia din 23 ianuarie 2020 a Curții de Apel Bălți a fost admis apelul declarat de SRL „Finance Leasing Company”. S-a casat integral hotărârea din 12 februarie 2019 a Judecătorei Soroca, sediul Florești și pronunțată o hotărâre nouă de admitere a acțiunii depuse de SRL „Finance Leasing Company”. S-a încasat în mod solidar din contul lui Stan Veaceslav și Himici Denis în beneficiul SRL „Finance Leasing Company” suma de 11455,14 Euro cu titlu de diferență a datoriei la contractul de leasing și 19713,27 de lei cheltuieli de judecată.

33. Pentru a decide astfel, instanța de apel a motivat decizia prin faptul că din actele cauzei rezultă că între SRL „Finance Leasing Company” în calitate de locator și Stan Veaceslav în calitate de locatar la 22 noiembrie 2013 a fost încheiat contractul de leasing financiar nr.FL-0280, prin care creditorul a transmis debitorului în posesie și folosință temporară autoturismul XXXXX, Vin Code XXXXX.

34. Instanța de apel a notat că în conformitate cu punctul 4.2 din contractul de leasing financiar, debitorul Stan Veaceslav s-a obligat să achite creditorului SRL „Finance Leasing Company” ratele de leasing conform graficului de plăți semnat de ambele părți (f.d.9). Suma totală a plăților constituind 74879, 09 Euro.

35. Cu trimitere la prevederile art.1146 alin.(1) din Codul civil, instanța de apel a stabilit că executarea obligațiilor de către Stan Veaceslav a fost garantată prin fidejusiunea personală a lui Himici Denis (f.d.13-14).

36. Cu referire la art.10 alin.(2) lit.a) din Legea cu privire la leasing (în vigoare în perioada de referință), instanța de apel a remarcat că la 12 ianuarie 2015 SRL „Finance Leasing Company” a expediat în adresa intimaților notificare prealabilă de reziliere a contractului de leasing financiar nr.2671, prin care a somat că în caz de neachitare a datoriei, contractul de leasing va fi reziliat (f.d.15).

37. Instanța de apel a rezumat că, având în vedere că debitorul Stan Veaceslav nu a achitat suma restantă a ratelor de leasing, creditorul SRL „Finance Leasing Company”, în conformitate cu prevederile pct. 4.2, 4.13, 10.4 și pct.10.6 din contractul de leasing în coroborare cu art.10 alin.2 lit.a), art.12 alin.1 lit.c), art.17 din Legea cu privire la leasing nr.59 din 28 aprilie 2005, a reziliat unilateral contractul de leasing financiar nr.FL-0280 din 22 noiembrie 2015, iar la 13 martie 2015 autoturismul de model „XXXXX”, n/î XXXXX, VIN code XXXXX, care a constituit obiectul contractului de leasing financiar nr.FL-0280 din 22.11.2013, a fost restituit locatorului.

38. De asemenea, instanța de apel a stabilit că potrivit Actului de returnare a bunului semnat de SRL „Finance Leasing Company” și Stan Veaceslav, la situația din 13 martie 2015, datoria totală a debitorului conform contractului de leasing financiar nr.FL-0280 din 22 noiembrie 2013, a constituit suma de 51955,14 Euro.

39. Instanța de apel a remarcat că conform pct.4 din Actul de returnare a patrimoniului, locatarul Stan Veaceslav s-a obligat în termen de 10 zile, din momentul recepționării notificării despre vânzarea/evaluarea autoturismului de model „XXXXX” cu n/î XXXXX, să achite locatorului diferența care poate apărea

dintre datoria locatarului Stan Veaceslav și suma la care a fost evaluat autoturismului nominalizat (f.d.30).

40. La 17 martie 2014 reclamantul SRL „Finance Leasing Company” a expediat debitorului și fidejutorului invitația la evaluarea automobilului de model „XXXXX” pentru data de 19 martie 2015, ora 11:15, la sediul creditorului (f.d.16). După rezilierea contractului de leasing financiar nr.FL-0280 din 22 noiembrie 2013 și returnarea automobilului, creditorul SRL „Finance Leasing Company” a comandat o expertiză în vederea determinării prețului de piață al automobilului.

41. S-a stabilit că potrivit Raportului de evaluare nr.01936 din 23 martie 2015, automobilul de model „XXXXX” cu n/î XXXXX, a fost evaluat la prețul de 40500 de Euro (f.d.17-18). Cheltuielile de evaluare suportate de către creditor au constituit 360 de lei. La 24 martie 2015 reclamantul a emis propunere de răscumpărare a automobilului XXXXX care a fost expediată debitorului Stan Veaceslav și fidejutorului Himici Denis, prin care li s-a adus la cunoștință că conform Actului de returnare a autoturismului datoria totală a debitorului constituie suma de 51 955,14 Euro, iar conform Raportului de evaluare nr.01936 din 23 martie 2015 autoturismul a fost evaluat la prețul de 40500 de Euro, propunând debitorului Stan Veaceslav, până la 30 martie 2015, să răscumpere autoturismul de model „XXXXX” la prețul de 51955,14 Euro, precum și achitarea cheltuielilor de evaluare în sumă de 360 de lei sau achitarea diferenței de 11455,14 Euro, din datoria totală conform contractului de leasing financiar nr. FL-0280 din 22 noiembrie 2013 (51955,14 Euro) și valoarea la care a fost evaluat autoturismul (40500 de Euro) (f.d.19).

42. Instanța de apel a reținut că potrivit pct.10.7 din contractul de leasing financiar, în cazul rezilierii contractului locatarul se obligă să compenseze locatorului diferențele între suma datoriei locatarului la momentul rezilierii contractului și valoarea de piață a bunului restituit și de asemenea să-i compenseze prejudiciul cauzat inclusiv și câștigul pierdut.

43. Rezumând cele constatate și cu trimitere la prevederile art.1156 alin.(1) din Codul civil, instanța de apel a concluzionat că acțiunea înaintată de SRL „Finance Leasing Company” este întemeiată și urmează să fie admisă, cu încasarea în mod solidar din contul lui Stan Veaceslav și Himici Denis în beneficiul SRL „Finance Leasing Company” suma de 11455,14 Euro ce constituie diferența datoriei acumulate pe contractul de leasing la momentul rezilierii acestuia (51955,14 Euro) și valoarea de piață a bunului restituit în baza Raportului de evaluare (40500 de Euro).

44. Totodată cu trimitere la prevederile art.82 și 94 alin.(1) din Codul de procedură civilă, instanța de apel a considerat că reclamantei urmează să-i fie compensate cheltuielile de judecată formate din taxa de stat achitată în prima instanță în sumă de 6900,71 de lei (f.d.2), taxa de stat achitată în instanța de apel în sumă de 5035,55 de lei (f.d.73), precum și cheltuielile de efectuare a expertizei în sumă de 360 lei (f.d.20,21), în total 12296,26 de lei.

45. În același timp, instanța de apel a considerat că nu urmează să fie încasate cheltuielile privind eliberarea ordonanței judecătorești și cheltuielile de executare a ordonanței judecătorești, or, aceste cheltuieli nu au fost confirmate,

întrucât din bonurile de plată anexate la cererea de chemare în judecată (f.d.27-29) nu se poate deduce cu certitudine necesitatea și conexiunea acestora cu prezenta cauză, cu atât mai mult că, ordonanța judecătorească a fost anulată prin decizia din 05.05.2016 a Curții de Apel Bălți (f.d.24-26).

46. Prin încheierea din 07 februarie 2020 a Curții de Apel Bălți s-a corectat greșeala de calcul evidentă a cheltuielilor de judecată strecurată în decizia din 23 ianuarie 2020 a Curții de Apel Bălți prin înlocuirea sintagmei greșite „19713,27 de lei” cu cea corectă „12296,26 de lei”.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

47. La 03 octombrie 2023, Eni (Stan) Veaceslav a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei din 23 ianuarie 2020 a Curții de Apel Bălți și a încheierii din 07 februarie 2020 a Curții de Apel Bălți, cu menținerea hotărârii din 12 februarie 2019 a Judecătoriei Soroca, sediul Florești, pe care o consideră legală și întemeiată.

SOLICITAREA RECURENTULUI

48. În susținerea recursului Eni (Stan) Veaceslav a invocat că decizia și încheierea contestate ale instanței de apel sunt neîntemeiate, nemotivate, contradictorii și arbitrare adoptate contrar practicii Curții Supreme de Justiție, bazate în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, din care motiv urmează a fi casate și menținută hotărâre primei instanțe.

49. Recurentul consideră că instanța de apel eronat și prematur a concluzionat precum că dânsul urmează să restituie diferența sumei datoriei pe contractul de leasing în mărime de 11455,14 Euro în urma înstrăinării automobilului de model „XXXXX”, nr. de înmatriculare XXXXX, în condiții în care SRL „Finance Leasing Company” nu a prezentat confirmarea realizării automobilului în valoare de 40500 de Euro conform Raportului de evaluare nr.01936 din 20 martie 2015. Or, pe parcursul examinării cauzei intimata nu a prezentat probe concludente și pertinente, în special contract de vânzare-cumpărare sau act din care ar rezulta că autoturismul în litigiu a fost vândut anume la prețul de 40500 de Euro, deoarece prețul de piață al acestui mijloc de transport este cu mult mai mare și denotă clar că intimata a înstrăinat automobilul la o sumă cu mult mai mare decât cea indicată, astfel fiind certă intenția de îmbogățire fără justă cauză.

50. Cu trimitere la prevederile art.12 alin.(2) lit.f) și alin.(4) din Legea cu privire la leasing nr.59 din 28.04.2005 (în vigoare la data încheierii contractului de leasing), recurentul a indicat că potrivit normei date de drept, locatorul este obligat să primească bunul la expirarea contractului de leasing dacă locatarul nu-și exercită dreptul de a achiziționa bunul cu titlu de proprietate sau de a prelungi contractul conform prevederilor prezentei legi. Locatorul nu poartă răspundere față de locatar pentru modul în care vânzătorul (furnizorul) execută clauzele contractului de vânzare-cumpărare (furnizare) și nici pentru prejudiciul adus vieții și sănătății

cetățenilor, bunurilor locatarului sau ale terților în procesul folosirii bunului, cu excepția cazurilor în care răspunderea pentru alegerea bunului și/sau a vânzătorului a revenit locatorului ori acesta, încălcând clauzele contractului de leasing, a intervenit în alegerea bunului și/sau a vânzătorului (furnizorului). În astfel de cazuri, locatorul poartă răspundere solidară cu vânzătorul.

51. Potrivit art.923 alin.(4) din Codul civil (în vigoare la data încheierii contractului leasing), contractului de leasing i se aplică în mod corespunzător dispozițiile privind contractul de locațiune în măsura în care prezentul capitol sau legea cu privire la leasing nu prevede altfel.

52. Iar, reieșind din prevederile art. 909 alin.(1) din Codul civil (în vigoare la data semnării contractului de leasing), la expirarea termenului sau la rezilierea contractului de locațiune, locatarul are dreptul să separeu îmbunătățirile, efectuate cu permisiunea locatorului, care pot fi separate fără a se deteriora bunul ori să ceară compensarea valorii lor de către locator dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

53. Recurentul consideră că dacă locatorul solicită rezilierea contractului și restituirea bunului, el va putea cere încasarea ratelor de leasing restante calculate doar până la data restituirii bunului, dar nu poate impune locatarul să achite toate ratele de leasing, adică cota-parte din valoarea rămasă a bunului întrucât aceasta îl va situa pe locatar într-o situație inechitabilă și va reprezenta o îmbogățire fără justă cauză pentru locator.

54. De asemenea, a notat că dacă locatorul aduce probe că plățile totale achitate de locatar împreună cu valoarea obiectului revendicat reprezintă o sumă mai mică decât suma pe care o poate pretinde locatorul pentru restituirea înainte de termen a sumei finanțate, locatorul ar putea pretinde încasarea diferenței. Valoarea obiectului leasingului restituit se determină după starea la momentul revendicării, luându-se în considerație neajunsurile indicate în procesul-verbal de revendicare a bunului, printr-un act de expertiză (dacă bunul încă nu a fost înstrăinat) sau prin valoarea de piață a acestuia, dar nu prin suma la care acesta a fost vândut.

55. În viziunea recurentului legislația în vigoare impune o obligație clară față de SRL „Finance Leasing Company” de a prezenta actul/contractul de vânzare-cumpărare a automobilului de model „XXXXX”, cu nr. de înmatriculare XXXXX ce ar confirma înstrăinarea ulterioară al acestuia la prețul de 40500 de Euro, or, la caz, lipsește un astfel de contract și denot faptul că intimata a vândut autoturismul la un preț cu mult mai mare. Din analiza situației de piață se atestă prețuri cu mult mai mari pentru asemenea autoturism, cu aceleași caracteristici.

56. Afară de aceasta, instanța de apel a examinat cauza în absența sa, căruia nu i s-a comunicat data, ora și locul examinării cauzei, fiind astfel viciată procedura de citare legală a participantului la proces. Or, din anul 2015 s-a aflat pe teritoriul XXXXX, necunoscând despre intentarea procesului judiciar în cauza dată.

57. Chiar și dacă la dosar se atestă confirmarea de citare, această nu poate constitui temei de a considera că dânsul a fost legal înștiințat.

58. Pe lângă acestea, SRL „Finance Leasing Company” a cunoscut datele sale de contact și al rudelor sale și prin intermediul acestora putea să-l contacteze.

59. La fel, la dosar este anexat contractul de fidejusiune din care rezultă că în calitate de fidejutor figurează Himici Denis, care de asemenea cunoștea datele lui de contact și avea posibilitatea să-i comunice despre proces. Or, persoana se va considera legal citată numai în cazul în care există confirmarea transmiterii și primirii citației sau înștiințării.

60. Consideră că a fost încălcat dreptul său la un proces echitabil garantat de art.6 CEDO, fiind lipsit de posibilitatea de a prezenta probe în susținerea poziției sale.

61. Recurentul deduce că instanța de apel a încălcat normele de drept procedural ce vizează procedura de citare a participanților la proces.

62. Cu trimitere la prevederile 26 alin.(1) și (2), art.193 alin.(1), art.100 alin.(1), art.102 alin.(1), (3), (4), art.105 alin.(1) din Codul de procedură civilă, recurentul rezumă că necomunicarea în modul corespunzător de către instanța judecătorească a actelor de procedură încalcă principiul echității procedurii civile, ceea ce presupune o procedură contradictorie și egalitatea armelor în proces.

63. Respectarea principiului egalității armelor presupune că fiecare parte trebuie să obțină posibilitatea rezonabilă de a-și prezenta cauza în condiții în care să nu o plaseze într-o situație netdezavantajoasă în raport cu adversarul său astfel încât între părți să se mențină un echilibru corect.

64. Dreptul de acces la un tribunal constituie un element inerent a tuturor garanțiilor procedurale prevăzute de Convenția Europeană pentru Apărarea Dreptului Omului și a Libertăților Fundamentale.

65. Recurentul a remarcat că a aflat despre existența dosarului respectiv și emiterea hotărârilor judecătorești, abia la 14 septembrie 2023, întrucât din anul 2015 – până în august 2023 s-a aflat în Federația Rusă.

66. Consideră că recursul a fost depus în interiorul termenului legal prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

67. În drept, recurentul și-a întemeiat recursul pe prevederile art.432 alin.(1) lit.a), b) și e) din Codul de procedură civilă potrivit cărora, recursul este admis dacă interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție și prin admiterea recursului se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție, precum și hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

68. La 29 decembrie 2023, întru respectarea dreptului la un proces echitabil, Curtea Supremă de Justiție în conformitate cu prevederile art.439 în coroborare cu art.186 din Codul de procedură civilă, a expediat în adresa SRL „Finance Leasing Company” și Himici Denis copia recursului declarat de Eni (Stan) Veaceslav, cu înștiințarea despre prezentarea obligatorie a referințelor, fapt ce rezultă din scrisoarea anexată la dosar și avizele poștale de recepție (f.d.114).

69. La 03 octombrie 2024, prin intermediul poștei electronice, SRL „Finance Leasing Company” a depus referință, solicitând să fie considerat inadmisibil recursul declarat de Eni (Stan) Veaceslav, întrucât nu se încadrează în prevederile art.432 CPC și a fost depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art.434 (f.d.135-138).

70. Alte referințe nu au fost depuse.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

71. În conformitate cu art.433 alin.(1) lit.b) din Codul de procedură civilă:
„Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art.434.”

72. Conform art.434 alin.(1) și (2) din Codul de procedură civilă:
„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. (2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

73. Potrivit art.440 alin.(1) și (2) din Codul de procedură civilă:
„(1) În cazul în care se constată existența unui dintre temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil. (2) Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

74. În conformitate cu art.110 din Codul de procedură civilă:
„Termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.”

75. Potrivit art.111 alin.(1) din Codul de procedură civilă:

„ (1) Actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege.”

76. Conform art.113 din Codul de procedură civilă:
„Dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.”

77. În conformitate cu art.10 alin.(1) din Codul de procedură civilă:
„(1) Sancțiunile procedurale sunt urmările nefavorabile, stabilite de normele de drept procedural civil, care survin pentru subiectul obligat în raport procedural în caz de neîndeplinire sau de îndeplinire defectuoasă a unui act de procedură, precum și în caz de exercitare abuzivă a unui drept procedural.”

78. Conform art.389 alin.(4) din Codul de procedură civilă (în redacția legii în vigoare la data pronunțării deciziei instanței de apel – 23.01.2020):

„(4) Decizia integrală se întocmește în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului deciziei și se publică pe pagina web a instanței judecătorești.”

79. Potrivit art.100 alin.(1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Cererea de chemare în judecată și actele de procedură se comunică participanților la proces și persoanelor interesate, contra semnătură, prin intermediul persoanei împuternicite, prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, prin intermediul biroului executorului judecătoresc, la adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată sau înregistrată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui, precum și prin delegație judiciară.”

80. Din prevederile art.102 alin.(1), (3), (6) din Codul de procedură civilă:
„(1) Instanța înștiințează prin citație participanții la proces, martorii, experții, specialiștii și interpreții privitor la locul, data și ora ședinței de judecată sau la locul, data și ora efectuării unor acte de procedură.”

(3) Citațiile și înștiințările se înmânează participanților la proces, martorilor, experților, specialiștilor, interpreților astfel încât aceștia să se poată pregăti de proces și să se prezinte la timp în fața instanței.

(6) Citația sau înștiințarea se trimite la adresa menționată de parte sau de un alt participant la proces.”

81. Conform art.104 alin.(4) din Codul de procedură civilă:

„(4) Reclamantul care locuiește în străinătate este în drept să indice adresa din Republica Moldova unde urmează a i se face comunicările despre proces. Dacă locuiește în străinătate, pârâtul va fi informat că are dreptul să-și indice adresa din Republica Moldova unde urmează a i se face comunicările. În cazul în care pârâtul nu se conformează acestei prevederi, comunicarea se face prin scrisoare recomandată, iar în recipisa scrisorii se indică actele expediate.”

82. În conformitate cu art.105 alin.(1) și (5) din Codul de procedură civilă:

„(1) Citația și înștiințarea se trimit prin scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin persoana împuternicită de judecată. Data înmânării citației sau înștiințării se înscrie pe citație sau înștiințare în partea care se înmânează destinatarului, precum și pe cotor, care se restituie instanței.

(5) Citația sau înștiințarea adresată persoanei fizice se înmânează personal contra semnătură pe cotor.”

83. Conform art.56 alin.(1)-(3) din Codul de procedură civilă:

„(1) Participanții la proces sunt în drept să ia cunoștință de materialele dosarului, să facă extrase și copii de pe ele, să solicite recuzări, să prezinte probe și să participe la cercetarea lor, să pună întrebări altor participanți la proces, martorilor, experților și specialiștilor, să formuleze cereri, să reclame probe, să dea instanței explicații orale și scrise, să expună argumente și considerente asupra problemelor care apar în dezbaterile judiciare, să înainteze obiecții împotriva demersurilor, argumentelor și considerentelor celorlalți participanți, să atace actele judiciare și să-și exercite toate drepturile procedurale acordate de legislația procedurală civilă.

(2) Participanții la proces se bucură de drepturi procesuale egale și au obligații procesuale egale, cu unele excepții stabilite de lege în dependență de poziția pe care o ocupă în proces.

(3) Participanții la proces sunt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă.”

84. Reieșind din prevederile art.61 alin.(1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Participanții la proces sunt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale.”

MOTIVAREA INSTANȚEI DE RECURS

85. Completul de judecată remarcă că potrivit art.434 din Codul de procedură civilă, termenul-limită de 2 luni este un termen de decădere din dreptul de a efectua actul de procedură și prin prisma art.116 din CPC nu poate fi restabilit.

86. Studiind recursul, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta este inadmisibil, din motivele ce succed.

87. Din materialele dosarului rezultă că la 23 ianuarie 2020 Curtea de Apel Bălți a pronunțat, în ședință publică, decizia contestată.

88. Potrivit scrisorii anexate la actele cauzei, la 11 februarie 2020, Curtea de Apel Bălți a expediat în adresa participanților la proces, inclusiv lui Eni (Stan) Veaceslav, la adresa de domiciliu al acestuia, indicată în cererea de chemare în

judecată: XXXXX, copia deciziei motivate din 23 ianuarie 2020 și a încheierii din 07 februarie 2020 de corectare a erorii strecurate în decizia enunțată (f.d.91).

89. Se reține că la actele cauzei nu se atestă alte adrese de contact înafară de cea indicată mai sus, fapt pe care recurentul nu o neagă.

90. Totodată, ține de menționat că potrivit informației deținute pe Portalul Național al Instanțelor de Judecată, decizia din 23 ianuarie 2020 a Curții de Apel Bălți a fost înregistrată la 07 februarie 2020 și ulterior publicată pe pagina oficială web a Curții de Apel Bălți: www.cab.instante.justice.md, la 25 mai 2020.

91. La 24 februarie 2020, plicul cu corespondența (copia deciziei din 23 ianuarie 2020 și încheierea din 07 februarie 2020 ale Curții de Apel Bălți) destinată lui Eni (Stan) Veaceslav a fost returnată Curții de Apel Bălți cu mențiunea „plecat”.

92. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, Eni (Stan) Veaceslav contrar prevederilor art.434 din Codul de procedură civilă, abia la 03 octombrie 2023, aproximativ peste 3 ani de zile, a declarat recurs împotriva deciziei din 23 ianuarie 2020 și încheierii din 07 februarie 2020 ale Curții de Apel Bălți.

93. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că cererea de recurs a fost depusă de către Eni (Stan) Veaceslav cu omiterea evidentă a termenului de declarare a recursului prevăzut la art.434 CPC, care este un termen de decădere din drepturi și nesusceptibil restabilirii de către instanța de recurs, ceea ce condiționează declararea acestuia ca fiind inadmisibil.

94. Nu pot fi reținute argumentele recurentului precum că nu a cunoscut despre intentarea procesului de judecată în cauza respectivă, precum și că în perioada anului 2015 – până în august 2023 s-a aflat în XXXXX, or, probe concludente și pertinente care să confirme faptul dat la dosar lipsesc.

95. Dimpotrivă, la actele cauzei se atestă avizul poștal de recepție XXXXX din care rezultă că încă la data de 10 august 2018 Eni (Stan) Veaceslav a cunoscut despre faptul că pe rolul Judecătoriei Soroca, sediul Florești se află spre examinare prezenta cauză.

96. Chiar și în situația în care recurentul în perioada de referință nu s-ar fi aflat în țară, dar cunoscând că a fost intentată prezenta cauză civilă împotriva sa, în care are calitatea procesuală de pârât, urma să depună diligența necesară și să comunice instanței de judecată toate datele sale de contact la care să primească actele de procedură, precum și să se intereseze în termene rezonabile despre actele de dispoziție emise de instanța judecătorească despre a căror desfășurare era la curent Eni (Stan) Veaceslav pentru a-și putea valorifica în interiorul termenului legal de atac dreptul de a contesta respectivele acte judecătorești.

97. Nu poate fi reținut nici argumentul recurentului precum că SRL „Finance Leasing Company” cunoștea datele de contact ale fidejuratorului Himici Denis și prin intermediul acestuia să i se aducă la cunoștință despre cauza respectivă, or, după cum rezultă din dosar Himici Denis a fost legal înștiințat despre intentarea cauzei civile respective atât de către prima instanță, fapt ce rezultă din avizul poștal de recepție XXXXX, cât și de către instanța de apel, fapt ce se confirmă prin avizul poștal de recepție XXXXX (f.d. 37, 49). Mai mult ca atât, potrivit avizului poștal de recepție XXXXX, Himici Denis încă la data de 17

februarie 2020 a recepționat decizia motivată din 23 ianuarie 2020 și încheierea din 07 februarie 2020 al Curții de Apel Bălți (f.d.93).

98. Din cele constatate rezultă că nerespectarea termenului de declarare a recursului se datorează în exclusivitate comportamentului pasiv și neglijent al recurentului Eni (Stan) Veaceslav, care trebuia să dea dovadă de responsabilitate și atitudine activă și, folosindu-se cu bună-credință de drepturile și obligațiile sale procedurale, să se intereseze de soarta dosarului respectiv, în situația în care încă la data de 10 septembrie 2018 a cunoscut că pe rolul instanței de judecată naționale se află spre examinare prezenta cauză civilă, iar probe incontestabile, care să confirme cu certitudine cele invocate de recurent în cererea de recurs din care motiv a omis termenul legal de atac, la actele cauzei nu se atestă. Or, admiterea spre examinare a unui recurs tardiv peste aproximativ 3 ani de zile de la emiterea deciziei recurate, peste termenul legal prevăzut la art.434 CPC, care este unul de decădere din dreptul de a efectua actul de procedură, poate duce la încălcarea principiului securității raporturilor juridice garantat de art.6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

99. În susținerea opiniei enunțate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție invocă și hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în speța *Ponomaryov contra Ucrainei din 03 aprilie 2008, definitivă din 29 septembrie 2008*, unde se notează că deși în speță nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși, reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o soluție care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

100. La acest aspect se reține și jurisprudența CEDO (*cauza Bodiu v. Republica Moldova, cererea nr.7516/10, hotărârea din 18 iunie 2019*), unde Curtea a notat că sistemele legale a diferitor state membre prevăd posibilitatea extinderii termenului limită, în cazul în care există motive valabile în acest sens. În același timp, dacă termenul limită pentru un recurs este extins după o perioadă considerabilă de timp și pentru motive care nu par să fie persuasive, această decizie poate încălca principiul securității raporturilor juridice. Curtea a recunoscut că este în primul rând la discreția instanțelor naționale să decidă în privința extinderii termenului limită pentru declararea unui recurs, însă această discreție nu este nelimitată. Instanțelor li se cere să aducă motive. Unul din motive poate fi, de exemplu, omisiunea autorităților de a informa părțile despre decizia adoptată în privința cauzelor acestora. Chiar atunci, totuși, posibilitatea extinderii nu poate fi nelimitată, din moment ce părțile trebuie să i-a măsuri în intervale rezonabile de timp pentru a afla despre progresul procedurilor judiciare despre care aceștia cunosc. În fiecare caz, instanțele naționale trebuie să verifice dacă motivele privind extinderea termenului limită pentru recurs poate să justifice ingerința în principiul res judicata, în special dacă legislația națională nu limitează discreția fie în ceea ce privește timpul sau motivele pentru extinderea termenului limită. Curtea a notat că H. în cererea sa de recurs nu a explicat ce l-a împiedicat să afle despre decizie mai

devreme, sau mențiunea dacă a încercat să afle despre progresul procedurilor în apel inițiate de el. În aceste circumstanțe, Curtea a considerat că prin admiterea recursului lui H. după scurgerea unei perioade considerabile de timp și în *absența vreunei explicații plauzibile de ce nu a făcut-o mai devreme*, a adus la zero tot procesul judiciar, care s-a finalizat cu o decizie definitivă și executorie și astfel a constituit *res judicata*.

101. La fel, este relevantă jurisprudența CțEDO (*Bacev vs. fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei; Kemp vs. Luxemburg; Diaz Ochoa vs Spania*) în care s-a reiterat că termenul fixat de legea internă este o restricție ce guvernează accesul la justiție.

102. Din cele enunțate, drept consecință intervine aplicarea sancțiunii procedurale prevăzută la art.433 alin.(1) lit.b) din Codul de procedură civilă de a considera recursul inadmisibil.

103. Din considerentele menționate și având în vedere faptul că recursul împotriva deciziei instanței de apel a fost depus cu omiterea evidentă a termenului de declarare prevăzut la art.434 CPC, Completul de judecată concluzionează de a considera recursul depus de Eni (Stan) Veaceslav drept inadmisibil.

104. În conformitate cu art.433 alin.(1) lit.b) și 440 alin.(1) și (2) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Consideră inadmisibil recursul declarat de Eni (Stan) Veaceslav.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Marian Ursachi